

Joukkojulkaisu

KUULO- NÄKÖVAMMAISTEN LEHTI
No 11/1978

KUULO- NÄKÖVAMMAISTEN LEHTI

N:o 11/78

4. vuosikerta

JULKAISIJA

Sokeain Keskusliitto ry

PÄÄTOIMITTAJA

Ulla Kiikka

TOIMITUKSEN OSOITE

Sokeain Keskusliitto ry

Mäkelänkatu 52 A

00510 Helsinki 51

SISÄLLYS

Jouluajatuksia	3
Uutisia	3
Kaijan palsta	6
Pohjoismainen konferenssi Ruotsissa	7
Sokeain Keskusliiton 50-vuotisjuhla	9
Varsavuoren viikonloppu 10-12.11.78	12

Jouluruokaa	15
Pientä tietoa	20
Kuurosokeiden edustajat kävivät Tasavallan Presidentin puheilla	21
Kuurosokeat, nykytilanne, ongelmat ja lähitavoitteet	24
Ajatuksia joulusiivouksesta	37
Tietoja Thaimaasta	39
Joululaulut	42
Tekee mieli askarrella	45
Pöytätaivat	47

JOULUAJATUKSIA

Joulu tulee jälleen vastaamme. Sen huomaa sytytetystä jouluvaloista ja kynttilöistä. Ennen kaikkea joulu tuntuu ajatuksissamme ja mielissämme. Joululaulussa lauletaan »ja hyvä lämmin hellä on mieli jokaisen». Jouluna haluamme antaa lähimmäisellemme lämpimän ajatuksen, lahjan. Miten paljon rakkautta sisältyy niihin lahjoihin, joita jouluna saamme. Suurimman lahjan olemme saaneet ja saamme joka joulu seimenlapsessa Jeesuksessa. Siksihän vietämmekin joulua. Haluan antaa sinulle, ystäväni, lämpimän ajatuksen ja toivottaa rauhallista joulua.

Ulla Kiikka

UUTISIA

Työttömiä työnhakijoita oli 172 700 marraskuun puolivälissä työnvälitystoimistoissa. Viime kuussa luku on kasvanut 4 300:lla. Lyhennetty työviikko oli 15 000 työntekijällä. Työttömiä on 7,8 % koko työikäisestä (16-64 v) väestöstä. Eniten työttömyyttä on Pohjois-Suomessa, 14,2 %, vähiten Helsingissä 4,1 %.

Hallitus sai eduskunnan luottamuksen äänin 126-46 välikysymysäänestyksessä. Välikysymyksen tekivät hallitukselle kokoomus, kristillinen liitto, ruotsalainen kansanpuolue, maaseudunpuolue ja perustuslaillinen kansanpuolue. Välikysymys on kansanedustajien tiedustelu hallituksen jäsenelle sen virka-alueeseen kuuluvasta asiasta. Kysymyksen tarkoituksena on herättää yleinen keskustelu asiasta ja tutkia onko hallituksen työskentelyllä eduskunnan tuki. Välikysymyksen aiheena oli nuorisotyöttömyys ja sen poistaminen. Eduskunta keskusteli kysymyksestä. Keskustelun jälkeen äänestettiin ja hallitus sai luottamuksen. Jos hallituksella ei ole eduskunnan luottamusta, ei hallitus voi jatkaa työtään, vaan sen on erottava.

Suomen ortodoksinen (kreikkalaiskatolinen) kirkko on viettänyt 60-vuotisjuhlaansa itsenäisenä autonomisena kirkkona. Kirkkokunta voi määrätä asioistaan määrättyyn rajaan asti.

Konstantinopolin patriarkaatin valvoo kirkon hengellistä toimintaa.

Samalla kirkkokunta vietti ortodoksisen uskon Kar-

jalaan tulon 800-vuotismuistoa.

Juhlavieraita oli Moskovasta ja Konstantinopolista sekä Suomen luterilaisesta ja roomalaiskatolisesta kirkosta.

Ortodoksinen kirkko on Suomen toinen kansankirkko ja siihen kuuluu n. 80 000 jäsentä.

Ruotsalainen tennistähti Björn Borg kävi näyttämässä taitojaan Helsingissä. Hän pelasi ottelun USA:n Vilas Gerulatista vastaan. Borg voitti ottelun neljässä erässä luvuin 6-3, 7-5, 3-6, 7-6. Ottelu kesti kaksi tuntia. Borg löi palloa mailallaan 665 kertaa. Hänen voittosummansa oli 160 000 mk. Borgin näytöskierue jatkuu Suomesta Tallinnaan ja Osloon.

VUODEN NÄKÖVAMMAISET URHEILIJAT VALITTU

Kalle Hautalahti palkittiin vuoden parhaana miesurheilijana. Kalle on voittanut tänä vuonna kolme pohjoismaista näkövammaisten mestaruutta yleisurheilussa: pituudessa, kuulassa ja kolmiloikassa. Korkeudessa hän oli Pohjoismaiden neljäs. SM-kisoissa Kalle voitti kaksi mestaruutta, vauhdittoman ja

vauhdillisen pituuden. Kolmiloikassa, kuulassa ja keihäässä hän sai hopeaa ja korkeudessa pronssia.

Pirjo Koskinen on vuoden paras naisurheilija ja Eila Nurmi vuoden kuntourheilija.

Parhaat onnittelut!

KAIJAN PALSTA

Hei taas!

Viime lehdessä kirjoitin hiukan ensi vuoden ohjelmasta. Irlannin ja Bangkokin matkoista on kysely kovasti. Tästä lehdestä voitte lukea hiukan Thaimaasta. Kirjoitan myöhemmin myös Irlannista. Bangkokin matkalle täytyy ilmoittautua jo ensi tammikuussa. Matka maksetaan vähitellen. Ensimmäinen maksu on ilmoittautumisen yhteydessä (300 mk). Ilmoittautuminen on sitova, ainoastaan sairaustapauksessa matkan voi peruuttaa. Silloin täytyy esittää lääkärintodistus. Matkalle ilmoittautuneet saavat ensi vuoden alussa tarkat rokotus- ym. ohjeet. Matka voi tuntua kalliilta, mutta se on varmasti sen arvoinen.

Irlannin matkalle ilmoittaudutaan maaliskuun loppuun mennessä.

Muistakaapa myös hiihtoleirille ilmoittautuminen.

Minulta on kysely myös matkoja täällä kotimaassa. Kyllä niitäkin voidaan järjestää, jos mukaan lähtijöitä on tarpeeksi. Kirjoitelkaa minulle toivomuksianne. Matkat järjestetään aina sen mukaan, mitä eniten toivotaan.

Hyvää talven jatkoa!

Terveisin Kaija

POHJOISMAINEN KONFERENSSI RUOTSISSA

Kaija Salekari

Tänä vuonna oli Ruotsin vuoro toimia pohjoismaisen konferenssin järjestäjänä. Konferenssi pidettiin lokakuun 23-27 pvä Almäsassa. Almäsa on näkövammaisten lomakeskus. Se sijaitsee rannikolla n. 30-40 km Tukholmasta etelään.

Suomen edustajina konferenssissa olivat Ossi Jalo, Paavo Korhonen, Inger Lindgren, Marjaana Suosalmi ja Kaija Salekari. . Matkustimme laivalla Helsingistä

Tukholmaan ja sieltä autolla Almåsaan. Konferenssi oli juuri alkamassa kun pääsimme perille. Ruotsin Kuurosokeiden yhdistyksen puheenjohtaja Allan Bernving avasi konferenssin ja toivotti meidät tervetulleiksi. Ensimmäisen päivän ohjelmassa käsiteltiin Helen Kellerin Maailmankonferenssia. Keskusteltiin mitä maailmankonferenssin ohjelmassa oli hyvää ja mikä huonoa, millä tavalla voimme käyttää hyväksi konferenssin päätöksiä omassa maassamme.

Todettiin, että Maailmankonferenssi oli hyvä ja arvokas. Se oli tärkeä avaus kansainväliselle yhteistyölle. Koska kuurosokeat on pieni ryhmä (samoin heidän työntekijänsä), on kokemusten vaihto eri maiden välillä erittäin tärkeää. Näitä kokemuksia ja tietoja emme voi saada yksin kotimaasta.

Seuraava maailmankonferenssi järjestetään Länsi-Saksassa Hannoverissa 21 – 25 pvä heinäkuuta 1980. Se on samalla Helen Kellerin 100v. juhlakonferenssi. Toivotaan, että mekin voisimme osallistua konferenssiin vähän suurempana ryhmänä.

Almåsassa työskentelimme pitkiä päiviä. Kokoukset alkoivat aamulla kello 9.00 ja jatkuivat iltakahviin asti, kello 20.30. Käsittelimme mm. aiheita:

- millä tavalla voisimme tehdä kuurosokeiden oi-

- keuksien julistuksen tunnetuksi
- miten voimme käyttää hyväksemme kuurosokeiden oikeuksien julistusta
- viimeaikainen kehitys kuurosokeiden työssä eri pohjoismaissa
- kuurosokeuden määrittelyä

Keskusteltiin myös sanoista kuurosokea – kuulonäkövammainen. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että on parempi käyttää kuurosokea -sanaa. Kuulo-näkövammainen -sana ei ilmaise, kuinka vaikean ja laajan ongelman kuurosokeus aiheuttaa.

Viimeisenä iltana oli pieni juhla. Söimme juhlapäivällisen, juttelimme mukavia pohjoismaalaisten ystäviemme kanssa.

Päivällisen jälkeen meidän täytyi kiirehtiä suoraan Tukholmaan ja satamaan, jossa laivamme jo odotti.

Konferenssin osanottajina oli kuurosokeita ja heidän työntekijöitään Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Suomesta. Terveiset heiltä kaikilta!

SOKEAIN KESKUSLIITON 50-VUOTISJUHLA

Sokeain Keskusliiton juhluvuoden päätapahtumaa 50-vuotisjuhlaa vietettiin Finlandia-talossa

Helsingissä 14. lokakuuta. Juhlavieraiden joukossa oli mm. presidentti Urho Kekkonen, ministeri Työläjärvi, kansanedustajia ja ulkolaisia vieraita. Heidän lisäksi juhluvieraina oli runsaasti näkövammaisia ja Keskusliiton toiminnassa mukana olevia ja asiasta kiinnostuneita. Kuulo-näkövammaiset olivat myös edustava ryhmä kaikkiaan n. 40 henkilöä.

Helsingin varuskuntasoittokunta aloitti juhlan ja soitti Sibeliuksen ja Järnefeltin säveltämää musiikkia. Keskusliiton puheenjohtaja Pekka Mäkelä toivotti vieraat tervetulleiksi ja kertoi Keskusliiton 50-vuotisesta toiminnasta. Taiteilija Rauni Luoma lausui runon »Viesti sokeudesta». Runosta jäi mieleen se, että me kaikki tarvitsemme toinen toisemme apua. Toisen runon lausui Heimo Heikkinen. Runo oli Leinon »Hymyilevä Apollo», josta osia:

on hyvää rinnassa jokaisen
vaikk aina ei esille loista.

Kas, hymy jo puoli on hyvettä
ja itkeä ei voi ilkeä:

miss' ihmiset liikkuvat tuntehin,
liki liikkuvi Jumalakin.

Miks emme me yhdessä käydä vois?
Jos murheis yksi, muut tukena ois.

Ken yhtä ihmistä rakastaa,

hän kaikkia rakastaapi.
Ken kerran itsensä unhottaa,
hän unhon ennen saapi.
Ken kerran itse on onnellinen
hän tahtois onnehen jokaisen
ja antaa, antaa ja antaa vain
poven paisuvan riemua ain.

— — —

Kahden soittoesityksen jälkeen ministeri Pirkko Työläjärvi puhui. Hän totesi, että Sokeain Keskusliitolla on tärkeä tehtävä näkövammaisten etujärjestönä, joka seuraa jatkuvasti lainsäädännön kehitystä ja antaa tiedot näkövammaisten tarpeista ja toiveista viranomaisille. Ministeri Työläjärvi puhui siitä miten leikki-ikäisten näönhuollon järjestäminen on tärkeää. Leikki-ikäiset ovat ryhmä, jolle näönhuolto olisi järjestettävä. Tässä iässä todetut näköviat ovat yleensä helpompia hoitaa kuin myöhemmin havaitut. Ministeri Työläjärvi totesi, että lääkintöhallitus on esittänyt työryhmän asettamista kehittämään näönhuoltoa.

Sokeainhuollon Maailmanneuvoston puheenjohtaja Boris Zimin toi neuvoston onnittelut Keskusliitolle. Hän kertoi, että maailmassa on 40 miljoonaa näkövammaista. Kaikilla näkövammaisten järjestöillä on

tärkeä tehtävä: niiden tulee auttaa näkövammaisia osallistumaan maidensa talous ja kulttuurielämään ja parantaa näkövammaisten asemaa.

Näkövammaisten kuoro lauloi kolme laulua. Juhla päättyi kaikkien yhdessä laulamaan Maamme-lauluun.

VARSAVUOREN VIIKONLOPPU 10. – 12.11.78

Syvällä Savon sydämessä,
Mikkelin metsämaisemissa
Varsavuoren vaiheilla
taas toisemme tapasimme,
pikkujoulua juhlimme.
Pari päivää pidot kesti.

Pitkin päivää perjantaina
tupaani tulvi tulijoita.
Asetuimme asumaan
hienon hienoon hotelliin,
illalla hiukan harjoiteltiin.

Lauantaina lenkille lähdettiin
saunottiin ja seurusteltiin,
kilvan kuulumisia kerrottiin.

Kari oli Kekkonen kohdannut
hänelle pulmistamme puhunut.
Sitten suunniteltiin suuria,
kurseja kaikenlaisia,
matkojakin mietittiin.
Hevoskyydilläkö Irlantiin,
vai tapaisimmeko Thaimaassa?

Illalla ilo irtosi,
ratki riemuksi repesi,
kun kurssilaiset Malmiharjulta
saapuivat seuraksemme,
yhtyivät ilonpitoomme.
Pukkikin pirttihin pujahti,
keppihevosella kolkutteli
lahjoja lapsille jakeli.
Mikkelin mukavat musikantit
taiten tahditti tanssit,
viehkeästi vauhditti valssit.

Talo tarjosi parastaan,
herrain hienoja herkkuja,
sapuskoita suurenmoisia.
Ei heidän hymynsä hyytynyt,
kohtelu kovaksi käynyt,
vaikka vieraat vallattomat
lasit kaatoi, likasi liinat.

Sunnuntaina suru saapui
ennätti eron haikea hetki.
Silloin hellästi halailtiin,
salaa silmäkulmaa kuivailtiin
ja pikaista tapaamista toivottiin.

Vaikka vinhasti viittoilen,
liian laveasti lörpöttelen,
ihan kaikkea kerro en.
Salaisuutena säilytän sen,
kuka jo aamulla kahvinsa kaatoi,
kuka Kaitsua kovin komensi,
kuka Kaijansa kanssa kauan kuutamaa
katsoi,
ketkä kaksi kaunokaista kilvan
kippoja kantoi,
ketkä kolme kovaa kasvoa
käytävillä käyskenteli
hämärässä hiiviskeli,
valppaina vartioi,
viimeisinä valvoi.

Leena Liukaskieli

P.S. Hellä halaus ja pusu poskelle jokaiselle mukana
olleelle. Tämä oli elämäni antoisin pikkujoulu. Kii-
tos Teille ystäväni.

JOULURUOKAA

Tänä jouluna yritämme olla järkeviä niin ruoan kuin
muunkin jouluun liittyvän suhteen. Emme mässäile
ylenpalttisesti joulun herkuilla, vaan jaamme ruoka-
lajit kohtuullisiksi aterioiksi sopivasti eri päivien
kohdalle. Samoin jaamme joulun valmisteluun liitty-
vät työt perheen jäsenten kesken talkoohommiksi.
Silloin saamme ulkonaiset puitteet joulun vietolle ja
voimme nauttia juhlista jaloimmasta. Joulupuuron
voimme tarjota vaikka aamupalaksi tai päivällä.

RIISIPUURO

2 dl vettä
1 1/2 dl riisiä
8 dl maitoa
1 rkl voita
1 tl suolaa
kuorittu manteli

Kuumenna vesi ja sekoita joukkoon riisit. Keitä,
kunnes vesi imeytyy riiseihin, lisää maito. Keittele
miedolla tulella n. 1/2 tuntia välillä sekoittaen. Lisää
suola, voi ja manteli.

OHRAUNIPUURO

2 dl kokonaisia ohrasuurimoita

1 1/2 tl suolaa

runsas 1 l maitoa

1 rkl voita

Voitele uunivuoka ja mittaa vuokaan suurimot, suola ja maito. Kypsennä n. 3 t 150 ° lämmössä. Riisipuuron voi myös valmistaa uunissa.

Lipeäkalan käyttö joulun ajan aterioilla on vanha tapa ja se on yleistä myös Keski-Euroopassa ja muissa Pohjoismaissa. Nykyisin ostamme lipeäkalan valmiiksi liuotettuna. Kala huuhdotaan useassa kylmässä vedessä, keitetään teräs-, emali- tai teflonkattilassa. Alumiinikattila ei sovi lipeäkalan keittämiseen, koska lipeä voi syövyttää kattilan pintoja. Pane kala kiehuvaan, runsaaseen veteen, keitä hauduttamalla n. 20 min. Valuta vesi pois. Tarjoa kalan kanssa suolaa, valkokastiketta tai voisulaa. Lipeäkalana käytetty turska on vähärasvainen kala, joten se on hyvin sopivaa jouluruokaa.

Perinteiset lanttu-porkkana- ja perunalaatikat saat kaupasta valmiina ja edullisesti. Niitä voit maustaa makusi mukaan. Laatikat lämmität vesihautteessa tai uunissa.

Älä unohda tuoreraasteita!

Kokeile vaikka punakaali-kurpitsasalaattia. Leikkaa punakaali suikaleiksi tai raasta raasteeksi. Sekoita kurpitsasalaattia raasteen joukkoon. Salaatti sopii vaikka kinkun kanssa. Lanttu- ja porkkanaraaste saa pirteän lisän pakaste musta- tai punaherukoista.

Silli jossakin muodossa kuuluu joulupöytään. Esim. venäläinen silli syntyy seuraavista aineista:

1 silli tai 2 sillifilettä

2 maustekurkkua

2 keitettyä punajuurta

2 kovaksikeitettyä munaa

1 sipuli.

Leikkaa sillifileet viipaleiksi ja aseta vadille. Leikkaa kurkku, punajuuri ja muna kuutioiksi, hienonna sipuli, ryhmittele aineet sillin ympärille. Valmista kastike kermaviilistä maustamalla tillillä, sinapilla, suolalla ja sokerilla. Tarjoa kastike erikseen tai sillin päällä. Keitettyjä perunoita sillin seuraksi ja ateria on valmis.

Kalan ystävät voivat valmistaa tuoresuolattua kalaa kirjolohesta tai siasta. Kala fileoidaan (halkaistaan

pitkot ja koristele pölysokerilla.

Hyvää joulua ja kiitos kuluneesta vuodesta
Sirkka Saarinen

PIENTÄ TIETOA

Kahvi on meidän suomalaisten lempijuoma, sitä voimme valmistaa monin eri tavoin. Nyt on tutkittu, mikä on edullisin tapa kahvinvalmistukseen. Kun lasjetaan sähkön kulutus, kahvijauhe ja suodatinpussin hinta, maksaa 1 1/2 l kahvia pannussa keittäen 3,11 mk, suodattamalla 3,14 mk ja keittimessä 3,12 mk.

— — —

Ulkomaiset hedelmät, omenat ja päärynät ovat kauppoissa. Hedelmät on käsitelty tuholaisten ja kasvi-
tautien torjunta- sekä säilöntäainein. Osa aineista on veteen liukenevia, mutta osa on rasvaliukoisia ja ne eivät lähde tavallisessa pesussa. Siksi ainakin lapsille annettavat hedelmät on kuorittava.

— — —

Suomalainen kuluttaa maitotuotteita vuorokaudessa henkeä kohti seuraavasti: maitoa 6,3 dl, piimää 1,3

dl, jogurttia 1,3 dl, jäätelöä 0,20 dl, juustoa 17 g ja voita 33,4 g.

KUUROSOKEIDEN EDUSTAJAT KÄVIVÄT TASAVALLAN PRESIDENTIN PUHEILLA

Kuurosokeiden yhdistyksen johtokunta on jo monta vuotta kiinnittänyt huomiota eräiden nuorten kuurosokeiden palveluasumistarpeeseen. (Palveluasuminen tarkoittaa asumistapaa, jossa jokainen asuu omassa asunnossaan, mutta lisäksi on yhteisiä tiloja ruokailua, yhdessäoloa, terveydenhoitoa sekä vapaa-ajan viettoa varten. Päivisin olisi viittomakielentaitoista henkilökuntaa paikalla, joka auttaa erilasten asioiden hoidossa, toimii oppaana ja tulkkina sekä auttaa esimerkiksi kodinhoitoon liittyvissä töissä). Kesällä lähetettiin Tasavallan presidentille pyyntö saada tulla häntä tapaamaan. Kaija Salekari ja Inger Lindgren tekivät muistion nimeltä: Kuurosokeat, nykytilanne, ongelmat ja lähitavoitteen. (Muistio julkaistaan kokonaisuudessaan tässä lehdessä). Muistio päätettiin luovuttaa presidentti Kekkoselle.

Eräänä lokakuun loppupuolen päivänä soi Kaija Salekarin puhelin ja presidentin adjutantti ilmoitti

pituussuunnassa). Kalaa ei tarvitse suomustaa. Laita kala nahkapuoli alaspäin vadille, ripottele päälle kärkeä suolaa, rouhittua valkopippuria, vähän sokeria ja tilliä. Toinen kalan puolikas päälle nahkapuoli päällepäin. Pintaan vielä mausteita ja peitä kala voipaperilla ja kevyellä painolla. Nosta viileään paikkaan. Se on parhaita 2 vrk:n kuluttua. Liika suola raaputetaan pinnalta ja kala leikataan pyrstöpäästä alkaen vinoiksi ohuiksi viipaleiksi.

Joulukinkun valmistukseen lienee jokaisella oma ohjeensa. Kokeilemisen arvoinen on tapa kypsentää kinkku alhaisessa lämmössä. Kinkku kypsyy meheväksi ja vähällä vaivalla.

Vuoraa uunipannu alumiinifoliolla. Laita suolattu kinkku pannulle ja 120 ° uuniin. Kypsymisajaksi lasjetaan 45-55 minuuttia kinkkukiloa kohti. Voit jättää kinkun vaikka yöksi uuniin. Kun kinkku on vähän jäänyt, poista kamara (nahka), sivele pinta sinapilla, fariinisokerilla ja korppujauholla ja kuorruta nopeasti 250 ° lämmössä n. 15-20 min.

Kinkun kastike

Mausta paistoliemi omenasoseella ja sinapilla ja tarjoa kuumana.

Mikäli kaipaat jälkiruokaa, valmista Luumurahka sekoittamalla:

1 tlk maitorahkaa
1 dl kermaa
2 dl luumusosetta tai suikaleita
sokeria
sitruunanmehua.

Tarjoa kylmänä.

Laiskan leipurin viipalekortut

Tarvitset: 1/2 kg valmista voitaikinaa

Täyte:

250 g kivettömiä luumuja
3 dl vettä
1 dl fariinisokeria
2 tl kanelia

Voiteluun: 1 muna, tomusokeria

Valmista täyte. Keitä luumut pehmeiksi, soseuta ne ja mausta sose fariinisokerilla ja kanelilla. Anna täytteen jäähtyä. Kauli voitaikinasta kaksi 20 x 30 cm:n kokoista levyä. Levitä taikinalevyn keskelle täytettä ja käännä reunat täytteen päälle. Voitele pitkot munnalla ja paista 200 ° lämmössä 20-30 min. Jäähdytä

KUUROSOKEAT, NYKYTILANNE, ONGELMAT JA LÄHITAVOITTEET

Vuodesta 1977 Helen Keller Maailmankonferenssin jälkeen on Suomessa käytetty seuraavaa määritelmää kuurosokeudesta:

»Kuurosokea on henkilö, jolla on niin suuri näön- ja kuulon vajaus, että niiden kombinaatio aiheuttaa oppimisvaikeuksia sekä vaikuttaa käyttäytymiseen ja työnsaantiin. Kanssakäyminen perheen ja muun ympäristön kanssa normaalitapoja käyttäen ei ole mahdollista.»

Suomessa on tällä hetkellä tiedossa runsaat 350 kuurosokeaa henkilöä. Määritelmästä käy ilmi, että kuurosokeus on ennenkaikkea vaikea kommunikointivamma. Kuurosokean tapa kommunikoida on niin poikkeava, että usein edes omaiset eivät pysty vaihtamaan ajatuksia hänen kanssaan. Näin kuurosokea joutuu tahtomattaankin eristetyksi. On myös selvää, että tiedonsaanti on erittäin rajoitettua. Täysin kuurosokea henkilö on riippuvainen siitä, onko hänellä läheisyydessään ihminen, joka voi antaa tiedon kädestä käteen. Valtaosa kuurosokeista on primäärikuuroja, mikä aiheuttaa suuren kieli-invaliditeetin. Aikuisen kuurosokean suomenkielen sanavarasto on

usein vain 500-1000 sanaa (normaalikuuloisen n. 50 000). Näin ollen kirjoitetun tekstin ymmärtäminen on hyvin vaikeaa. Lisäksi pistekirjoituksen lukutaito käsitöitä tekevillä kuurosokeilla on heikko.

KURSSITOIMINTA

Kuurosokeus on jatkuvaa oppimista. Ensin on opittava perustaidot, kuten sormiaakkoset, viittomakieli, piste- ja konekirjoitus, liikkuminen, jokapäiväiseen elämään liittyvät taidot, apuvälineiden käyttö jne. Tämän jälkeen tarvitaan lisäopetusta mahdollisimman itsenäisen elämän saavuttamiseksi. Kuurosokealle on opetettava mitä itsenäinen elämä on, sen sisältämät oikeudet, velvollisuudet ja vastuu. Hänen täytyy oppia itsensä hoitamisesta kodin ja omien asioittensa hoitoon asti. Hänen on opittava suunnittelemaan, valikoimaan, tekemään päätöksiä, hyväksymään ja hylkäämään. Kuurosokeus on aina koko perheen ongelma. Pelkästään kuurosokean perheenjäsenen kuntouttaminen ei riitä, vaan koko perhe tarvitsee ohjausta ja tukea.

Sosiaalishallitus on rahoittanut sopeutumisvalmennuksena kurssitoimintaa kuurosokeille. Tähän toimintaan pystyvää henkilökuntaa on erittäin niukasti. Tästä syystä jatkokurssitusta ei ole voitu edes suunnitella riittävästi. On erittäin ilahduttavaa tode-

että tasavallan presidentti ottaisi meidät vastaan perjantaina marraskuun kolmantena päivänä kello 11.45. Kiireesti otettiin yhteyttä yhdistyksen puheenjohtajaan Paavo Korhoseen sekä Kari Hyötylään joka oli keksinyt ajatuksen, että kuurosokeiden pitäisi käydä presidentin puheilla. Niin sitten lähdettiin vähän hermostuneina taksilla kohti presidentin linnaa. Kävelimme pihan poikki ja avasimme linnan suuren oven. Vahtimestari ohjasi meidät naulakon luokse ja jätimme takkimme presidentti Urho Kekosen takin viereen. Tämän jälkeen vahtimestari ohjasi meidät linnan toiseen kerrokseen, kauniiseen huoneeseen, odottamaan presidentin adjutanttia. Huoneessa oli kauniit antiikkihuonekalut (sellainen esine on antiikkia, joka on yli 100 vuotta vanha) ja seinillä tunnettujen suomalaisten taidemaalarien valtavien kokoisia tauluja. Odoteltuamme vähän aikaa tuli adjutantti Wächter ja antoi meille muutamia ohjeita presidentin tapaamista varten. Hän ilmoitti myös, että meille oli varattu aikaa noin 10 minuuttia. Tasavallan presidentillä oli tavanomainen kiireinen päivä. Ennen meitä hän otti vastaan erään uuden ulkolaisen suurlähettilään. Sitten tuli meidän vuoromme. Suuret pariovet avautuivat ja Kari ja minä (Inger) menimme ensin sisälle ja meidän perässämme tulivat Paavo ja Kaija. Presidentti Kekkonen tervehti meitä kädestä ja pyysi meitä tämän jälkeen is-

maan. Olimme sopineet että Kari ensin kertoo vähäsen kuurosokeista ja että Paavo tämän jälkeen ojentaa muistion sekä erään amerikkalaisen kuurosokean runoilijan kirjoittaman kirjan. Presidentti selaili muistiota ja teki muutamia kysymyksiä. Hän lähetti terveiset kaikille Suomen kuurosokeille ja lupasi paneutua (lukea) muistioon huolellisesti. Hän oli myös sitä mieltä, että kuurosokeat ovat niin vaikeavammaisia, että heitä pitäisi auttaa. Kymmenen minuutin sijasta olimme presidentin puheilla yli puoli tuntia.

Tämän jälkeen menimme takaisin alakertaan pukeutumaan. Tasavallan presidentti ilmestyi myös alakertaan ja viimeiseksi tervehdykseksi hän vielä nosti meille hattua ennenkuin astui mustaan Saab-merkkiin autoon ja ajoi pois. Me lähdimme myös ja kävelimme kahvila Havis Amandaan kahville. Jäimme jännittyneinä odottamaan mitä tapahtuisi.

Viikon kuluttua soitti sosiaali- ja terveysministeri Olavi Martikaisen sihteeri ja pyysi Kaijaa ja minua käymään ministeriössä. Presidentti oli kirjoittanut ministerille ja niin perustettiin työryhmä selvittämään kuurosokeiden nykytilannetta ja tarpeita. Nyt voimme vaan jäädä odottamaan tuloksia. Palataan asiaan!

Terveisin Inger Lindgren

ta, että Näkövammaisten Ammattikoulu on aktiivisesti lähtenyt mukaan kuurosokeiden kuntoutustoitintaan. Ammattiopetuksen lisäksi siellä kiinnitetään suurta huomiota myös kommunikointiin, itsenäisen elämisen taitojen opettamiseen ja liikkumiseen.

VAPAA-AJAN ONGELMAT

Nykyajan ihmiselle on tarjolla lukematon määrä mahdollisuuksia vapaa-ajan viettoon. Esimerkkeinä voidaan mainita televisio, radio, kirjallisuus, musiikki, opiskelu, urheilu, retkeily, matkustaminen ja toistensa kanssa seurusteleminen.

Millä kuurosokea täyttää usein runsaan vapaa-aikansa? Ilman toisen ihmisen apua hän ei pysty osallistumaan mihinkään tällaiseen toimintaan.

Eräs kuurosokea on sanonut:

»Vapaa-aika tuntuu loputtomalta ilman ihmiskontakteja.» Yksinäisyys on kuurosokean kipein ongelma, riippumatta hänen koulutustasostaan.

Kuurosokeille on vuosittain järjestetty hiihtoleiri, viikonlopputapaamisia ja mahdollisuuksien mukaan ulkomaanmatka. On selvää, että näihin tapahtumiin haluaisi hyvin moni osallistua. Suurin ongelma on kuitenkin rahoituksen järjestyminen. Kuurosokeat

ovat yleensä vähävaraisia. Onnistunut osallistuminen edellyttäisi usein oman oppaan/tulkin mukana oloa. Näin ollen kustannukset nousevat kaksinkertaisiksi, oppaalle olisi pystyttävä maksamaan ainakin matkat ja yöpito. Kuurosokeiden oma yhdistys on pyrkinyt keräämään tähän tarkoitukseen varoja. Yhdistyksellä ei ole henkilökuntaa ja siksi keräystoiminta on jäänyt vähäiseksi rajoittuen muutamiin keräyskirjeisiin jotain määrättyä tapahtumaa varten. Tästä syystä on valitettavan moni joutunut jättämään osallistumisensa pelkäksi haaveeksi.

TULKKIPALVELU

Meillä järjestetään parhaillaan kuurojen tulkkipalvelua. Tarkoituksena on aikaansaada tulkkien koko maata käsittävä verkosto. Kuurosokeat odottavat myös palvelun alkamista suurin toivein. Virallisten asioiden hoitoon onkin tämä tulkkijärjestelmän aikaansaaminen ensiarvoisen tärkeää. On turvallista mennä asioimaan lääkäriin, virastoihin jne., kun mukana on viittomakieltä täysin hallitseva henkilö. On toivottavaa, että tämä palvelu kattaa myös opiskelijoiden tarpeet.

Kuurosokea tarvitsee tulkkia päivittäin. Pohjoismaisessa kuurosokeiden asioita käsittelevässä työryhmässä on selvästi tuotu esille, että kuurosokealla itsellään pitäisi olla oikeus arvioida ja päättää, milloin

Tällä hetkellä n. 40-50 työikäistä kuurosokeaa olisi varsinaisen palveluasumisen tarpeessa. Näistä n. 10 henkilöllä olisi hyvin akuutti tarve tällaisen avun saamiseen. Kysymyksessä on ryhmä nuoria, ammattikoulun käyneitä, suhteellisen hyvin kuntoutuneita ihmisiä. He asuvat tällä hetkellä joko täysin yksin tai syrjäisellä seudulla, jopa hyvinkin kaukaisten sukulaistensa luo sijoitettuina. Yksin asuvilla on erittäin suuria vaikeuksia. Päivittäisten asioiden (posti- ja pankkiasiat, ostokset jne.) hoito tuottaa monille aivan ylitsepääsemättömiä ongelmia. Jokapäiväiset ihmiskontaktit puuttuvat. Varsinkin kerrostalossa asuvilla ei ole mahdollisuutta edes päivittäiseen ulkoiluun. Työssäkävyyllä kuljetuspalvelujen järjestymisenkään ei ole aivan selvä asia. Palvelut on anottava erikseen joka vuosi. Paikkakunnan inva-taksi saattaa olla ylityöllistetty juuri työn alkamisaikaan ja kuurosokean on mahdotonta tilata itse taksia. Heillä ei myöskään ole varaa maksaa päivittäisiä matkakuluja, jotka nykyisen käytännön mukaan korvataan jälkikäteen kuittia vastaan. Kuiten pyytäminen voi jo tuottaa hankaluuksia saati sitten korvauksen hakeminen sosiaalitoimistosta.

Asumispalvelujen tarve on tiedostettu jo monen vuoden ajan. Suomen Kuurosokeat ry:n toimintasuunnitelmassa niiden järjestäminen on ollut vuodesta

1970 lähtien tavoitteena. Hankkeeseen tarvittavaa alkupääomaa ei ole ollut mahdollista saada mistään. Mielestämme tämä vaatisi lain muutoksen siten, että valtio perustaa ja ylläpitää kuurosokeiden tarvitsemat asumispalvelut. Koemielessä tulisi perustaa ensimmäinen kuurosokeiden palveluasumisyksikkö n. 10 hengelle. Yksikön muodostaisivat aivan normaaliit yksiöt (muutama kaksio), yhteiset ruokailu-, seurustelu- ja harrastustilat sekä toimisto- ja terveydenhoitotilat.

P a l v e l u t o l i s i v a t l u o n t e e l t a a n i t s e n ä i s t ä a s u m i s t a t u k e v i a .

Näin pystyttäisiin huolehtimaan siitä ettei muodostuisi uusia laitoksia vaan elämisen muoto, joka on niin lähellä normaalia kuin mahdollista. Kuurosokeat, jotka niin toivovat, voisivat elää yhdessä saaden tarvittavia palveluja henkilöiltä, jotka tuntevat kuurosokeiden ongelmat.

SUOJATYÖ

Kuurosokeiden oikeuksien julistuksen 4:ssä artiklassa todetaan, että kuurosokealla henkilöllä on oikeus kykyjensä mukaiseen työhön.

Ainoastaan 10-15 kuurosokeaa työskentelee tällä hetkellä avoimilla työmarkkinoilla. Heillä kaikilla on

hän tarvitsee tulkin palveluja. On selvää, että edellämainitut sanokaamme heitä vaikka virallisiksi tulkeiksi, ovat liian kalliita, viittomakielen suhteen ehkä jopa ylikoulutettuja tavallisiin arkipäivän tilanteisiin. Arkipäivän tilanteella tarkoitetaan tässä esim. päivälehtien lukemista, ostosten tekoa, kävelyretkiä, kontakteja naapureihin ja vaikkapa judo-harjoitukseen menoa illalla. Näistä esimerkeistä käy ilmi, että aina ei ole kysymys pelkästään jonkin asian tulkitsemisesta. Lähinnä on kysymys asioiden selvittelystä, ympäristön kuvailemisesta, jopa saman asian harrastamisesta. Kävelyretki ei ole pelkkää toisen taluttamista, on kuvattava vastaan tulevat ihmiset, kauppojen erikoistarjoukset, ympärillä oleva luonto, on annettava koskettaa, haistaa ja maistaa. Tähän ei virallisen tulkin aika riitä ja luultavasti ei myöskään yhteiskunnan varat. Eräänä ratkaisuna voitaisiin ajatella, että yhteiskunta tukisi kuurosokean lähiympäristössä elävien kuurojen ja kuulevien koulutusta tällaiseen työhön. Näitä henkilöitä voitaisiin kutsua kuurosokeiden tukihenkilöiksi eroituksena virallisista tulkeista.

PALVELUASUMINEN

Helen Kellen Maailmankonferenssissa hyväksyttiin kuurosokeiden oikeuksien julistus, joka lähetettiin YK:n käsiteltäväksi. Julistuksen 5:ssä artiklassa sanotaan:

»Kuurosokealla henkilöllä on oikeus elää itsenäistä elämää yhteiskunnan ja perheensä jäsenenä. Tähän sisältyy oikeus viettää omaa elämää ja muodostaa perhe. Itsenäisesti elävälle kuurosokealle ja hänen perheellensä olisi viranomaisten annettava suurin mahdollinen tuki ja apu. Mikäli joudutaan turvautumaan laitoshoitoon, tulisi sen tapahtua ympäristössä ja olosuhteissa, jotka mahdollisimman paljon muistuttavat normaalia elämää.»

Monet perheelliset kuurosokeat olisivat autettuja jos sillä, että pääsisivät osallisiksi yhteiskunnan normaaleista palveluista. Näitä ovat esim. kodinhoitoapu, terveyskeskuspalvelut, kuljetuspalvelut, mielenterveystoimiston ja kasvatustieteiden neuvolan antama apu. Kuurosokeat jäävät usein näiden palvelujen ulkopuolelle siitä syystä, etteivät itse pysty kommunikointivaikeuksien vuoksi ilmaisemaan tarpeitaan. Lisäksi kuurosokea koetaan aikaa vieväksi asiakkaaksi, koska hänen kanssaan on vaikeaa, jopa mahdotonta kommunikoida.

Edellä mainitun tuki- ja tulkkihenkilötoiminnan järjestäminen helpottaisi palvelujen saantia. Kunnissa, joissa on useampia kuurosokeita (ja kuuroja), suositeltaisiin järjestettäväksi myös sormiaakkosten ja viittomakielen alkeiden opetusta työntekijöille.

vielä tällä hetkellä jonkinverran näönjäänteitä.

Useimmat työskentelevät kotona tehden kotitalous- ja käsitöitä, sekä harja- ja koritöitä. On huomattava, että kuurosokeat eivät pysty itse markkinoimaan tuotteitaan. Tästä johtuen töitä riittää yleensä 1/2-1 v. koulun jälkeen, jolloin tuttavien ja naapureiden tarve on tyydytetty. Työstä saadut ansiot ovat yleensä niukat. Kuurosokeat haluavat tehdä työtä. Työ on heille tärkeä toimeentulon turvaamiseksi, mutta lisäksi se on useimmille varsinainen elämän sisältö. Työtä tehdessä vaikea vamma on helpompi kestää. Monissa maissa on jo olemassa erityisiä kuurosokeiden suojatyöpaikkoja. Meillä Suomessa tällaisia ei ole. Muutama kuurosokea työskentelee kaupunkien, näkövammaisten tai kuurojen suojatyöpaikoissa.

Olisi toivottavaa, että kaupungit ja kunnat voisivat yhä enemmän kantaa vastuuta myös kuurosokeiden työn saannista. Palveluasumisen yhteyteen olisi järjestettävä suojatyömahdollisuus. Se voisi toimia myös aivan erillisenä hyvien kulkuyhteyksien päässä. Tämä saattaisikin olla parempi muoto kuin samassa rakennuksessa asuntojen kanssa oleva työmahdollisuus. Käsitöiden (myös kotona tehtyjen) markkinointi voisi tapahtua esim. palvelutalon tai suojatyöpaikan yhteydessä olevan myymälän kautta. Kook-

kaamat kori- ja harjatyöt Sokevan palveluja käyttäen. Muutama suojatyöpaikka löytyisi palvelutalosta esim. talous-, siivous-, pyykinpesu- ja pihanhoitotyöt.

KUUROSOKEIDEN ASIOITA KÄSITTELEVÄN TYÖRYHMÄN PERUSTAMINEN SOSIAALIHALLITUKSEN ALAISUUTEEN

Kuurosokeus on vaikeimpia vammoja, joka ihmistä voi kohdata. Se ei ainoastaan rajoita toimintoja, vaan tuo mukanaan yksinäisyyden, isolaation. Kuurosokeita pidetään yleensä automaattisesti kehitysvammaisina. Lapsi oppii matkimalla. Kuurosokea, joka ei näe, eikä kuule, ei tällä tavalla voi oppia. Näin ollen kehitystä ei voi tapahtua kuin kädestä pitäen opettamalla. Useimmat meistä tuntevat Helen Kellerin ja kunnioittavat hänen saavutuksiaan. Harvat ymmärtävät, että myöskin meidän maamme kuurosokeat pystyisivät merkittäviin tekoihin, mikäli heille annettaisiin samanlainen mahdollisuus.

Diagnostisointi on kuurosokealle elintärkeä asia. Sen onnistumisesta riippuu koko hänen elämänsä. Norjassa on mm. tämä asia nähty niin vaikeaksi ja tärkeäksi, että sikäläisen ministeriön (Helsedirektoratet) yhteyteen on perustettu kuurosokeiden keskusteam (Sentralteamet for døvblinde). Teamiin kuuluu 3 lä-

heisesti kuurosokeiden kanssa työskentelevää henkilöä. Painotetaan sitä, että käytännön työn kosketus on säilytettävä ja toiminta ei saa byrokratisoitua. Kuurosokeiden ryhmän ongelmat on koettu niin vaikeaksi, että ainoastaan kuurosokeita ja psykiatrisen hoidon tarpeessa olevia lapsia varten on perustettu omat valtiolliset keskusteamit. Työhön kuuluu seuraavanlaiset asiat:

- diagnostisointi (konsultointi)
- rekisteröinti
- lasten ja nuorten sekä heidän vanhempiansa tukeminen, kuntoutus ja koulutus
- konkreettinen selvitys ongelmien suuruudesta ja painopisteestä sekä esitykset niiden ratkaisemisesta
- viranomaisten kouluttaminen ja informointi
- paikallisten tukihenkilöiden etsiminen ja kouluttaminen
- yhteydet päättäjiin ja poliitikoihin
- työn ideointi
- tilapäisratkaisut ja kokonaisvaltainen suunnittelu

Sentralteamet toimii erittäin itsenäisesti, mutta kiinteässä yhteistyössä ministeriön virkamiesten kanssa ja sen työskentely on jatkuvaa.

Mielestämme myös Suomeen tulisi esim. sosiaalihal-

lituksen alaisuuteen perustaa työryhmä hoitamaan näitä tehtäviä. Työryhmään kutsuttaisiin 3-4 läheisesti kuurosokeiden kanssa työskentelevää henkilöä. Tärkeintä tässä on huomioida, että tehtävään valitaan käytännön kokemusta omaavat ihmiset. Työryhmä voisi käyttää asiantuntijoita, esim. lääkäreitä, psykologeja ja puheterapeutteja. Se suunnittelisi ja tekisi valtiovallalle kehitystä koskevat esitykset.

Työryhmälle kuuluisi lisäksi tukihenkilöiden, viranomaisten ym. koulutuksen suunnitteleminen ja toteuttaminen valtion varoin.

Norjassa pyritään myös siihen, että kuurosokeat pääsisivät osallisiksi kaikista normaalipalveluista. Tähän olisi mielestämme työryhmän kautta pyrittävä myös Suomessa.

KONKREETTISET EHDOTUKSET

1. Lisää henkilökuntaa kurssi- ja kotikäyntityöhön.
2. Kuurojen tulkkipalvelua suunniteltaessa on huomioitava myös kuurosokeat.
3. Tukihenkilöiden kouluttaminen ja kustannusten (palkat, matkat jne.) korvaaminen valtion varoista.
4. Lainsäädännön muuttaminen palveluasumisen suhteen niin, että valtio perustaisi ja ylläpitäisi

tätä toimintaa. Aluksi ehdotamme perustettavaksi 1:tä palveluyksikköä n. 10 kuurosokealle.

5. Suojatyöpaikan perustaminen ja ylläpitäminen valtion varoin palveluasiamiesyksikön yhteyteen tai läheisyyteen. Lisäksi valtion tulisi kiinnittää kuntien huomio kuurosokeiden kuntalaisten työllisyystilanteeseen. Kuntien tulisi huomioida kuurosokeat suojatyötä järjestettäessä.
6. Sosiaalihuollituksen alaisuuteen olisi perustettava työryhmä selvittämään, kartoittamaan sekä ratkaisemaan kuurosokeuteen liittyviä ongelmia. Työryhmän jäsenille tulisi taata mahdollisuus työryhmän kokouksiin varsinaisen työnsä työajan puitteissa. Mahdolliset kustannukset (kokouspalkkiot, päivä- ja matkakustannukset) suoritettaisiin valtion varoista.

Helsingissä, 31 päivänä elokuuta 1978

Inger Lindgren	Kaija Salekari
johtava kuntoutusohjaaja	kuurosokeiden kuntoutusohjaaja

AJATUKSIA JOULUSIIVOUKSESTA

Kodin jouluvalmisteluihin kuuluu perinteisesti myös siivous. Siistissä kodissa onkin mukava ja viihtyisä viettää joulua. Joulusiivous ei saisi kuitenkaan liikaa rasittaa perheen äitiä ja muita perheenjäseniä. Sen tulisi olla iloinen ja hauska osa perheen yhteistä joulun odostusta.

Monet meistä varmaan muistavat lapsuuden ajalta joulun suursiivouksen. Melkein koko talo, kaikki huoneet siivottiin kerralla. Matot, vuodevaatteet ja osaksi huonekalutkin kannettiin ulos tuulettumaan. Kaikki mahdolliset paikat pyyhittiin, pestiin ja tuuletettiin perusteellisesti. Siinä työssä oli lapsetkin mukana auttamassa. Tällaisen joulusiivouksen jälkeen koko talo tuoksui puhtautta. Se oli myös tärkeä osa joulun tunnelmaa. Usein suursiivous tehtiin aivan aattopäivinä ja sen mukana juhla-aika alkoi kodissa.

Suursiivous vie paljon aikaa ja on raskastakin. Nykyaikainen perheenäiti, joka käy työssä ei ehdi kerralla siivota koko kotia. Mielestäni se ei ole tarpeellista. Parempi tapa on toteuttaa niin sanottua siivouskiertoa kodin puhtaanapidossa. Tämä tarkoittaa sitä, että tavallisen viikkosiivouksen yhteydessä sii-

votaan joku osa kodista (esim. ikkunat tai vuoteet tai komerot) perusteellisesti (hyvin). Muuten siivotaan vain pintapuolisesti. Tällä tavalla tulee kaikki tarpeelliset paikat vuorotellen siivottua ja koti pysyy viihtyisenä. Kokeilepa tällaista siivouskiertoa omassa kodissasi!

Monissa kodeissa on myös pölynimuri. Sillä saadaan paljon helpotusta moniin siivoustyön vaiheisiin. Imurilla voi puhdistaa vuodevaatteet, seinävaatteet, verhot, huonekalut, valaisimet, seinät, lattiat ja matot. Imuroimisen aikana on hyvä pitää ikkunoita tai ovia auki, että ilma vaihtuu tehokkaasti. On myös muistettava tyhjentää pölypussi tarpeeksi usein. Pölynimuria käytettäessä ei kannata hosua (pitää kiirettä). Siirretään suulaketta järjestelmällisesti ja rauhallisesti puhdistettavalla pinnalla.

Monet naiset ajattelevat, että täytyisi siivota enemmän ja paremmin. Joku voi ajatella, että on huono äiti jos ei siivoa tunnollisesti. Lapsen kannalta on parempi, että äiti leikkii, lukee ja keskustelee hänen kanssaan. On tärkeämpää olla lapsen kanssa, vaikka koti ei olisikaan aivan puhdas. Lisäksi joulua tulee vaikka emme siivoakaan kaikkia paikkoja!

Joulua todella tulee, iloitkaamme siitä!

Alli Leppälä

TIETOJA THAIMAASTA

Kaija Salekari

Thaimaa sijaitsee Kaakkois-Aasiassa. Sen pinta-ala on 513 000 km². Asukkaita on 43 miljoonaa. Thaimaan ilmasto on trooppinen (= kostea ja kuuma). Vuodenaikojaa on kolme. Viileä aika (keskilämpö n. 25 °C) kestää lokakuusta tammikuuhun, kuuma aika helmikuusta toukokuuhun ja sadeaika kesäkuusta syyskuuhun.

Thaimaan keskusalue on Menam-joen viljava tulvalanko. Sen itäpuolella on vuorijono, jonka korkein huippu on 1280 m.

Thaimaan pohjoisosassa on myös vuorijonoja, jotka jatkuvat maan länsirajalla etelään Malakan niemimaalle. Malakan niemimaalla ovat Thaimaan rehevimät sademetsät.

Metsissä elää paljon villieläimiä: norsuja, tapiireja, tiikereitä, puhveleita, karhuja, apinoita ja eri käärmeleijä.

Thaimaan asukkaista suurin osa on pohjoisesta muuttaneiden thai-heimojen ja alangolla asuneen khmer-heimon jälkeläisiä. Kansallinen puku on nimeltään panung. Se on pitkä ja keveä vaate, joka kie-

dotaan vartalon ympäri. Kaupunkilaiset käyttävät nykyisin paljon myös eurooppalaista vaatetusta.

Suurin osa asukkaista on buddhalaisia. Jonkun veran on myös kristittyjä ja muhamettilaisia. Maassa puhutaan thaikieltä sekä englantia ja kiinaa.

Thain aakkosissa on 44 konsonanttia ja 32 vokaalia. Kieltä kirjoitetaan oikealta vasemmalle. Useat thai-kielen sanat ovat hyvin runollisia, kun ne käännetään suoraan suomenkielelle.

Esim. perhonen = hengen vaatteet
 ukkonen = taivas karjuu
 ripuli = kävelevä maha

Rahayksikkö on Thaimaan baht. Baht = 100 satang.
 1 baht = n. 0,20 mk.

Thaimaan pääkaupunki on Bangkok. Siellä on yli 4,5 miljoonaa asukasta. Bangkokissa on paljon vanhoja kauniita temppeleitä ja luostareita. Siellä on myös leveitä katuja ja uudenaikaisia rakennuksia. Kaupunki on kaupan ja sivistyksen keskipiste. Sen tärkeimmät teollisuustuotteet ovat tekstiilit, kumi, elintarvikkeet, tupakka, koneet, keramiikka ja öljynjalosteet. Kaupungin ympärillä on reheviä hedelmätarhoja, palmulehtoja ja riisivainioita. Bangkokissa on runsaasti nähtävyyksiä. **P a l a t s i t j a**

t e m p p e l i t ovat uskomattoman värikkäitä ja loistokkaita. **K ä ä r m e f a r m i l l a** voidaan nähdä, kuinka käärmeitä ruokitaan ja myrkkyy otetaan talteen. **K r o k o t i i l i f a r m i l l a** elää 10 000 krokotiilia. **R u u s u t a r h a** on valtavan suuri alue, jossa voi ruusujen lisäksi katsella vanhoja tansseja, miekkataisteluita jne. Siellä on myös järviä ja uimalaitaita. **S i m p u k k a m u s e o** esittelee simpukoita maailman kaikilta meriltä. **U i v a t m a r k k i n a t** Bangkokin kapeilla kanavilla tarjoavat paljon nähtävää. Olkihattuiset miehet ja naiset melovat sampanejaan (= kapea vene) kanavia pitkin. Sampanit on lastattu täyteen hedelmiä, riisiä, vihanneksia, kuivattua kalaa ja lihaa.

Retket Bangkokin ympärille tarjoavat myös mielenkiintoista nähtävää. Thaimaalainen ruoka on herkulista. Mausteita käytetään paljon. Thairuokailuun kuuluu erilaisia keittoja, vihanneksia, riisiä, lihaa ja kalaa. Jälkiruokina tarjotaan erilaisia vanukkaita ja hedelmiä.

Thaimaalaiset tavat ovat hyvin erilaisia kuin meidän omat tapamme. Thaimaassa ei tervehditä kädestä puristamalla vaan kumartamalla kevyesti. Puhuteltaessa käytetään etunimiä, siis rouva Maija ja herra Matti. Temppeleihin mentäessä on pukeuduttava sopivasti – ei ranta- eikä hellevaatteisiin. Buddhalaiset papit

eivät saa koskettaa naista. He eivät saa ottaa mitään esinettä suoraan naisen kädestä. Heillä on mukana pieni liina, jonka päälle lahjan voi panna.

»Maassa maan tavalla». Thaimaalaiset ovat ystävällisiä ja hymyilevää kansaa. Maan tapojen noudattaminen tekee matkasta miellyttävän.

JOULULAULUT

Joululaulut kaikuvat taas kodeissa. Ne sopivat hiljaiseen hetkeen tai jouluvalmisteluja kiireessä hyräiltäväksi. Osa joululauluista on vanhoja, osa uusia. Mutta kaikki ne ovat tuttuja.

Joululaulut sopivat sinulle, joka voit kuulla niiden sanat. Mutta Sinäkin, joka et voi niitä kuulla, voit lukea ne. Sanojen myötä tulevat mieleen kaikki kauutit joulumuistot.

EN ETSI VALTAA LOISTOA

(Sanat Sakari Topelius, säv. Jean Sibelius)

En etsi valtaa, loistoa
en kaipaa kultaakaan,
ma pyydän taivaan valoa

ja rauhaa päälle maan
Se joulu suo, mi onnen tuo,
ja mielet nostaa Luojan luo.
Ei valtaa eikä kultaakaan
vaan rauhaa päälle maan.

Suo mulle maja rauhaisa
ja lasten joulupuu
Jumalan sanan valoa,
joss sieluin kirkastuu.
Tuo kotihin, jos pieneenkin,
nyt joulujuhla suloisin
Jumalan sanan valoa
ja mieltä jaloa.

Luo köyhän niin kuin rikkahan,
saa, joulu ihana!
Pimeyteen maailman
tuo taivaan valoa!
Sua halajan, sua odotan
sa Herra maan ja taivahan
nyt köyhän niinkuin rikkaan luo
suloinen joulus tuo!

JOULUYÖ JUHLAYÖ on ehkä suosituin joululaulu, joka on syntynyt Itävallassa eräänä jouluyönä.

Jouluyö, juhlayö
Paimenill yksin työ
enkel' taivaasta ilmoitti heill'
suuri koittanut riemu on teill'
Kristus syntynyt on
Kristus syntynyt on

Jouluyö, juhlayö
Täytetty nyt on työ
olkoon kunnia Jumalalle.
Maassa rauha myös ihmisille.
Olkoon suosio suur
Olkoon suosio suur.

JOULUPUU ON RAKENNETTU on suomalainen tuttu
joululaulu

Joulupuu on rakennettu
joulu on jo ovella
namusia ripustettu,
on jo kuusen oksille

Kuusen pienet kynttiläiset
valaisevat kauniisti
ympärillä lapsukaiset
laulelevat sulosti.

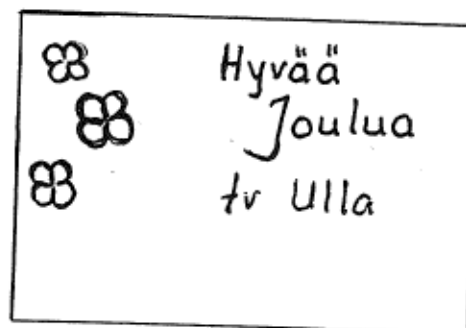
Viihtyisiä hetkiä joululaulujen parissa
Ulla

TEKEE MIELI ASKARRELLA

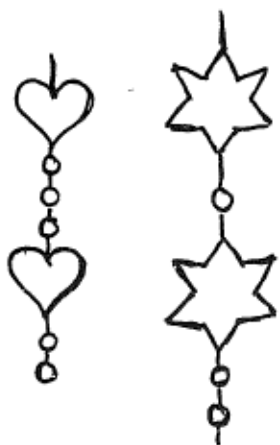
Voit lähettää ystävällesi itsetehdyn joulukortin. Sen valmistamiseen tarvitset kartonkia (ohutta pahvia, sopii askarteluun) tai jotakin siistiä pahvia. Kartonkia on eri värisiä. Leikkaa siitä sopivia (noin 10 x 15 cm) palasia. Liimaa korttiin kiiltokuva. Esim. kakkupaperista revityt pienet kukkaset sopivat korttiin. Oljesta, kankaasta ja langoista voit sommitella (keksiä ja tehdä) mukavia koristeita joulukorttiin.

Ja sitten hyvän jouluntoivotus.

Lahjapakettiin voit valmistaa kortit samalla tavalla.

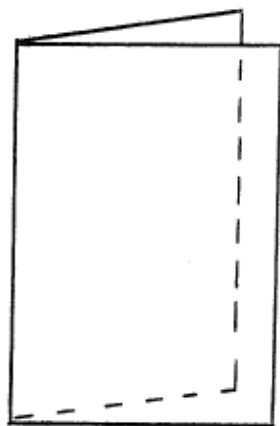

Joulukoristeita saat kartongista. Piirrä pahville vaikkapa piparkakkumuotilla useampia sydämenkuvia. Leikkaa ne irti. Liimaa aina kaksi sydäntä vastakkain ja väliin musta ompelulanka. Näitä sydämiä voi ripustaa useita peräkkäin ja väliin esim. helmiä.

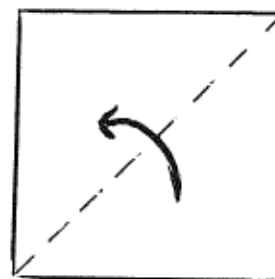
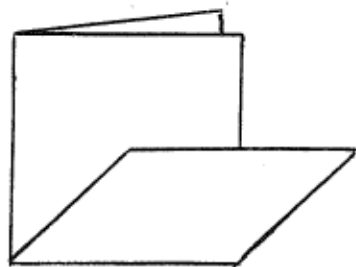

Sydämet voivat olla erikoisia.
Miksei myös tähdet sopisi?

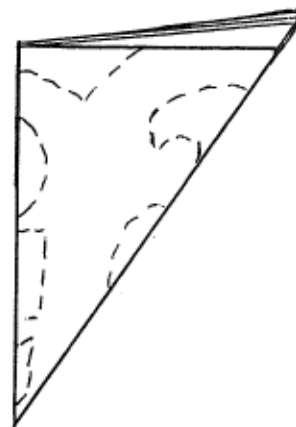
Alumiinipaperista (kinkkupaperi) voit leikata tähtiä ja liimata ikkunoihin. Käytä vesiliukoista liimaa ja mahdollisimman vähän, ettei ikkunanpesu tulis hankalaksi. Lumitähdet avautuvat taitoksista joka kerta erilaisina jännittävän uusina. Niitä voit liimata ikkunaan. Leikkaa ne silkkipaperista tai muusta ohuesta paperista.

Taita neliön muotoinen paperi ensin kahtia ja sitten vielä kahtia.

Taita pieni neliö vielä kulmittain niin että paperi on kahdeksankertainen.

Tasoita niin että sivut on yhtäpitkät ja leikkaa erilaisia kuvioita.

PÖYTÄTAVAT

Kotiloissa emme huomaakaan, että pöytätaivoissa olisi mitään pulmaa, kaikki käy totuttuun tapaan. Mutta kun tulee vieraita taikka itse joudumme vie-

raspöytään toteamme, että hyvät neuvot olisivat nyt tarpeen.

Oikeat, hyvät ruokailutavat ja tottumukset, on arkielämässä kotona pantava harjoitukseen. Jos ei kotona noudata kauniita tapoja, tuskinpa niitä myöhemminkään osaa. Hyvät pöytätavat kehittävät meissä huomaavaisuutta, kohteliaisuutta ja itsehillintää. Siksi on hyvä muistaa seuraavat ohjeet.

Ruokapöytään tullaan aina siistiytyneenä ja odotetaan siksi, kunnes toisetkin ehtivät pöytään.

Ruoka siunataan joko hiljaa itsekseen taikka yhdessä.

Pöydässä istutaan selkä suorana, ryhdikkäänä ja rauhallisena. Tuolin keinuttaminen ja jalkojen heiluttaminen ei ole kaunista.

Jos pöydässä on lautasliina, lasketaan se polville auki käännettynä mutta laskostettuna, ei siis kokonaan auki levitettynä. Sehän on vain kevyttä suun ja sormien pyyhkimistä varten. Sitä käytetään aina tarvittaessa, mutta mahdollisimman huomaamattomasti. Syötyä se taitettuna nostetaan lautasen viereen.

Kyynärpäitä ei nosteta pöydälle, mutta ei niillä

myöskään pöytänaapurია tönitä.

Ruokaa vadilta otetaan paloja kääntelemättä reunasta alkaen. Ei valikoida. Jos vadissa on lusikka ja haarukka ruuan ottamista varten otetaan lusikka oikeaan, haarukka vasempaan käteen. Kauniisti koristellun vadin järjestystä ei heti sotketa, vaan otetaan varovasti joka lajia sotkematta niitä. Lautasta ei sentään lastata kuin laivaa, ettemme näyttäisi ahneelta, otetaan ennemmin lisää. Ruoka on syötävä lautaselta loppuun.

Veistä, haarukkaa ja lusikkaa opetellaan pitelemään kevyesti. Syödessä pidetään veitsi oikeassa, haarukka vasemmassa kädessä. Veitsellä leikataan pala kerrallaan ja autetaan haarukalle, jolla syödään. Veistä ei panna suuhun. Perunaa kuorittaessa voi peukaloa käyttää apuna, mutta silloinkin pidetään veistä ja haarukkaa varresta. Pelkkää haarukkaa voi käyttää sellaista ruokaa syödessä, jota ei tarvitse leikata, haarukka pidetään tällöin lusikan tavoin oikeassa kädessä. Syötyä pannaan välineet lautaselle vieretysten varret vähän oikealle.

Lusikka pidetään niin, että peukalo ja etusormi ovat ylimmäisenä. — Lautasta lopuksi kallistetaan pöy-

Oikeat ruokatavat on opittava jo nuorena.

tään päin , että vältetään pohjan kaapimiselta. Myöskin lusikka jätetään lautaselle varsi vähän oikealla, kärki ylöspäin.

Ruokailun tulisi olla äänetöntä: kalistelu, hörppiminen ja muu semmoinen eivät kuulu hyviin pöytätapoihin.

Syödessä pidetään suu kiinni eikä puhuta ruoka suussa, ei myöskään juoda, ennenkuin suu on tyhjänä.

Pöydässä ei kuitenkaan riitä se, että itse saamme, vaan kohtelias nuori huomaa toverinsa olivatpa ne

kotiväkeä taikka vieraita. On huolehdittava siitä, että naapureilla on kaikkea, mitä on tarjolla. Kun pöydässä ei sovi kurkotella eikä seisomaan nousta, on jokaisen toisestansa pidettävä huoli. Jos ei huomaa, pyydetään kohteliaasti, jolloin toinen anteeksi pyytäen ojentaa sen hänelle. Kaikesta tarjotusta myös kiitetään.

Supattelu ja kuiskuttelu lähellä olevien kanssa ei ole pöydässä sopivaa, ei myöskään »tuppisuuna» istuminen. On opittava keskustelemaan. Keskustelun johtamisesta ei kuitenkaan vastaa nuori vieras, siitä vastaa isäntäväki. He antavat keskustelulle sävyn, mutta eivät määrää keskustelun aihetta. Mukava seurustelu sekä tyytyväinen ja iloinen mieli on ruuansulatuksenkin kannalta mitä tärkeintä.

Syötyä ei lautasta ja lasia työnnetä syrjään. Säilytetään hyvä järjestys loppuun asti. Pöydästä noustaan, kun emäntä antaa merkin, käännyttään ja kiitetään.

Meidän on hyvä tietää, että pöytätavat paljastava sivistystasomme, jopa luonteemmekin perusominaisuudet. Kukapa ei tahtoisi totuttautua noudattamaan yhteisiä, kauniita tapoja.